

mundtlige Forhandling er bedst tjent dermed, og det maa efter dets Mening være Hovedsagen; hvis Forklaringen afgives først, og Ed'en skal aflægges bagefter, vil det blive almindeligt, at enhver Vidneførsel ender med en Forhandling om, hvad af det forklarede Vidnet nu tør gøre Ed paa og hvad ikke, og hvad der som en Følge heraf skal forandres eller udslettes i den protokollerede Forklaring; hvis Vidnet ikke selv fremkalder en saadan Forhandling, kan man være sikker paa, at Parternes Sagførere ville det; den af dem, hvem det interesserer at ødelægge Modpartens Bevis, vil ikke undlade at forsøge paa at fremkalde Skrupler hos Vidnet, og hos ængstelige Naturer vil det vistnok ofte lykkes at fremkalde ganske ugrundede Skrupler i saa Henseende. Men en saadan Forhandling, der ikke vil kunne afvises af Dommeren, eftersom den harmonerer med Meningen med Edens Aflæggelse efter Forklaringen, vil være højst skadelig for den mundtlige Procedure og gøre den betydelig mere slæbende og kedsommelig, end den vil blive, naar Ed'en aflægges først, og Forklaringen afgives derefter. At der maa være en Adgang for Vidnet til at berigtige sin Forklaring, og at Parternes Krydsforhør af Vidnet kan give Anledning hertil, bestrides ikke. Men det kan ogsaa ske, naar Ed'en aflægges forud, da Berigtigelser, der gøres inden Vidneforhørets Slutning, maa være tilladelige, eftersom Eds aflæggelsen refererer sig til Forklaringen i dens Helhed. Forskellen er, at naar Ed'en aflægges efter Forklaringen, indbyder selve Procesloven til en saadan Forhandling, og Dommeren vil vanskelig kunne skride ind imod den, om den end synes alt for vidtløftig og lidet nyttig; aflægges Ed'en forud, vil derimod Dommeren have det ganske anderledes i sin Magt at afskære en i denne Retning udskejende Forhandling.

Et vigtigt Bevis for, at Edens Aflæggelse før Forklaringen bedst passer med mundtlig Procedure, er det ogsaa, at i næsten alle Lande, hvor mundtlig Rettergangsmaade finder Sted, aflægges Vidneførselen førend Forklaringen — saaledes i

England, Frankrig og Tyskland —; kun i Norge har man bevaret den nugældende Rets Regel med Edens Aflæggelse efter Forklaringen, men det maa herved bemærkes, at mundtlig Rettergang i borgerlige Retssager ikke endnu er indført i Norge, hvorfor der ikke kan have nogen Erfaring for, hvorledes denne Bestemmelse virker i disse Sager, hvor Appel af Bevisspørgsmaalet og deraf følgende Protokollation spiller en større Rolle end i Straffeprocessen.

Mindretallet under Nr. 113 mener, at man i Overensstemmelse med Kommissionens Forslag bør lade Edfæstelsen foregaa efter Afhørelsen, og kan i denne Henseende indskrænke sig til at henvise til de i Kommissionens Motiver (Rigsdagstidende 1901—02, Tillæg A., Sp. 2774 og 3002—3) derom fremsatte Bemærkninger, som Mindretallet fuldt ud tiltræder. Mindretallet finder ikke, at de af det første Mindretal anførte, væsentlig retstekniske Hensyn bør veje op imod Hensynet til, at Vidnet bør have Sikkerhed for, at det ikke ved sin Ed bekræfter andet end, hvad det efter nøje Overvejelse, hvortil netop ofte Afhørelsen vil kunne give Anledning, kan staa ved.

Et tredje Mindretal (*H. P. Pedersen*) finder Lovforslagets Bestemmelser rigtige. Til § 296 har Flertallet stillet Ændringsforslag Nr. 115 (jfr. Nr. 116 og 118) om, at det ved Udmeldelsen af Syns- og Skønsmænd bør iagttages, at det er Personer, der kunne aflægge Ed efter en gældende Edsformular; saa vidt vides, har Syns- og Skønsmænds Beedigelse af deres Forretning, hvor saadan overhovedet finder Anvendelse, hidtil aldrig foranlediget nogen Vanskelighed, og da der ved Udmeldelsen af disse haves Valg mellem flere — i Mod sætning til, hvad Tilfældet er med Vidner —, bør den Garanti for Forretningens Overensstemmelse med Syns- og Skønsmændenes Overbevisning, som Ed'en afgiver, ikke undrages Parterne, medmindre de selv frafalde det, hvilket maaske ofte vil være Tilfældet.

Under Nr. 120 er der til § 315 stillet et ret vigtigt Ændringsforslag, idet